конкурентоспроможної продукції, що забезпечить конкурентоспроможність та сталий розвиток підприємства.

В теперішній час на великої кількості підприємств України застосовуються лише окремі елементи системи стимулювання працівників. Зазвичай система стимулювання не має комплексного характеру, оскільки традиційно її елементи не поєднані один з одним та використовуються окремо. Ще одним слабким місцем такої системи мотивації є те, що вона має тактичний а не стратегічний характер, не націлена на майбутнє. У більшості вітчизняних компаній керівництво взагалі не приділяє стратегічної уваги розробці системи стимулювання.

Дослідження систем матеріального стимулювання персоналу, які застосовуються в економічно розвинутих країнах світу, продемонстрував, що деякі з них мають спільні риси з українським досвідом, але багато з них відрізняються спрямованістю на врахуванні індивідуальних потреб, які доцільно використовувати в Україні. Так, доцільними здаються такі заходи, як: встановлення розміру додаткового стимулювання з прибутку пропорційно зміни його розміру, як рекомендують провідні американські вчені-економісти; індексація заробітної плати, що відображає вартість життя, як це практикується у Франції; створення кредитного фонду на підприємстві, як у Швеції.

Поряд з матеріальним стимулюванням персоналу може використовуватися також і нематеріальна складова. В результаті аналізу нематеріальної мотивації трудової активності персоналу підприємств слід констатувати, що найбільш ефективним способом нематеріального стимулювання персоналу є залучення працівників до управління справами виробництва та делегування складних завдань.

У якості висновку відзначимо, що відпрацювавши коректний механізм стимулювання праці робітників, менеджмент підприємства водночас із вирішенням великої кількості соціальних питань персоналу, вирішує одну з основних стратегічних задач – підвищення ефективності праці, що, у свою чергу, є базою для прибуткової роботи підприємства.

УДК 005.936.43:338.515

<u>О.А. КРАВЧЕНКО,</u> ***СКОТНІКОВА Л.П.,*** к.е.н., доц.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ВИРОБНИЧОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Перехід до ринкової економіки потребує від підприємства підвищення ефективності виробництва, конкурентоздатності продукції і послуг на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом, активізації підприємництва і т.п. Важлива роль у реалізації цієї задачі приділяється аналізу господарської діяльності підприємств. З його допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і робітників. Собівартість продукції є одним з найбільш багатогранних показників господарської діяльності підприємств.

Слід зауважити, що з різних причин на практиці немає повної відповідності між справжніми витратами на виробництво та собівартістю продукції. Так, наприклад, до собівартості включаються витрати на оплату часу працівникам, які залучаються для виконання державних або громадських обов'язків, якщо ці обов'язки виконуються в робочий час; оплата працівникам-донорам днів обстеження, здавання крові та відпочинку та ін. Разом з тим до собівартості не входять загальногосподарські (адміністративні) витрати та витрати на збут продукції (робіт, послуг).

Склад витрат, які входять до собівартості, не є незмінним, він може з тих чи інших практичних міркувань змінюватись. Та за всіх умов собівартість має найповніше відображати витрати на виробництво продукції (робіт, послуг). Для оперативного управління собівартістю в цеху, на виробничих ділянках проводять групування відхилень від норм і зміни норм за місцями виникнення, причинами й винуватцями. Якщо оперативно не аналізувати фактори формування собівартості і не приймати відповідні заходи, то результати ретроспективного аналізу собівартості продукції за даними місячної (квартальної) звітності не відображатимуть реальних змін витрат на виробництво. Аналіз собівартості продукції спрямований на виявлення можливостей підвищення ефективності використання матеріальних, трудових і грошових ресурсів у процесі виробництва, постачання і збуту продукції.

УДК 339.33.67

ОСТАПЕНКО В.П., ***СТРИГУЛЬ Л.С.,*** к.е.н., доц.

СУЧАСНІ ЗАВДАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ АУДИТОРСЬКОЇ СЛУЖБИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ